

ennen kaikkea ehkä nykyään tieto on valtaa. Tieto tekee ihmisen vaativammaksi, panee hänet vaatimaan enemmän tämän maailman tarjoamia etuja. Nerokas luonnontutkija Alexander von Humboldt lausuu: »Tiedon kanssa tulee ajattelevinen ja ajattelemisen kanssa totisuus ja tarmo suureen joukkoon.» Vanha Liebknecht väittää »Wissen ist Macht» (Tieto on valtaa) nimisen kirjansa esipuheen lopussa: »Sinä päivänä, jolloin tieto valaisee ja valtaa työtätekevän kansan suuret joukot, on meillä myös voimaa.» Tieto synnyttää tosiaankin, jos sitä oikein järjestelmällisesti hankitaan, aikaihmisessä voimakasta tahtoa. »Ja niin pian», lausuu Engels »Anti-Dühringissä», s. 177, »kuin kansan suurella joukolla — maalais- ja kaupunkilaistyöväestöllä ja talonpoikaisväestöllä — on tahto, tulee se hetki, jolloin se panee tahtonsa toimeen komentavaa sotilas-komeilua vastaan».

27. 2. 18.

MIMMOISEKSI IHMINEN ON KASVATETTAVA?

Mitä on kasvatus?

En aio tässä esittää niitä lukuisia määritelmiä, joita löytyy tästä asiasta. Mielestäni voin lyhyesti sanoa, että kasvatus on nuoren ihmisen totuttamista hyviin avuihin, niinkuin muitakin olentoja alemmilla asteilla (esim. koiraa) totutetaan jotakin parempaa tarkoituspäätä varten. Tämä totuttaminen tapahtuu tavallisesti yksityisten ihmisten, kuten vanhempien tali heidän sijassaan olevien henkilöitten avulla. Mutta hyvin suuressa määrässä totuttaa nuorta henkilöä hyvään ja valitettavasti myöskin pahaan ympäristö (milieu), s. o. sattumalta nuoren ihmisen tielle joutuneet henkilöt ja olosuhteet. Pääasiana on, että kasvatus — jos kasvatuksesta yli-

päänsä voi puhua — kulkee niin sanoakseni hyvää kohti. Platon, ihanteellisen ja spiritualistisen maailmankatsomuksen suuri luoja, asetti »hyvän» ihmisen korkeimmaksi tarkoituseräksi. Ja Goethe sanoi, että ihmisen ennenkaikkea tulee olla *hyvä ihminen*.

Mutta kuka on hyvä ihminen sanan laajimmassa merkityksessä? Hän, joka palvoo yhtä paljon sekä viisautta että siveellisyyttä ja kauneutta. Nämä käsitteet vaihtelevat aikojen kuluessa. Viisauden palvominen on tieteen palvelemista. Mutta tiede ei milloinkaan pysähdy; se kulkee aina eteenpäin. Eittämättömiä totuuksia kaikkia aikoja varten ei ole olemassa: Einstein esim. nykyään järkähyttää itse Newtonin fundamentalijärjestelmää, vieläpä Laplace-Kantin maailmanselityskin näkyy olevan vaarassa. Houkkio sekin, joka luulee, että uskonto ja siveysoppi pysyvät jäätyneessä tilassa, vaikka voitaneenkin myöntää, että päästään kovin pitkälle ihmiselemässä Kristuksen ja Kantin säännöllä: »Mitä tahdot ihmisten tekevän sinulle, tee se itse heille» eli kielteisessä muodossa: »Mitä et tahdo ihmisten sinulle tekevän, sitä älä tee heille.»

Ja kauneuden peruskäsitteestä riidellään vielä tänäkin päivänä: jo Sokrates sanoi, että »kauneus on vaikeaa». Jokainen aika voi siis kasvattaa nuorta henkilöä vain oman aikansa viisaudessa, siveellisyydessä ja kauneudessa. Ja tähän on lisättävä vielä eräs hyvin tähdellinen seikka. Koska meillä on, ainakin vanhan käsityksen mukaan, sekä sielu että ruumis, niin ne molemmat ovat yhtä huomionarvoisia kasvatusaineiksia: *ruumiillinen puoli on yhtä tärkeä kuin sielullinen*.

Mutta sielullisellakaan alalla ei mikään yksipuolisuus saa tulla kysymykseen: viisaudenpuolista eli tietopuolista kasvatusta ei saa, kuten nykyään tapahtuu taloudellisista ja materialisista syistä (s. o. näet juuri ydin-kohtana tässä kasvatuksessa) painostaa muitten kustannuksella.

Miltei syrjäytetyimmässä asemassa on nykyään ihmisen kauneudellinen eli esteettinen kasvatusta. Ja

kuitenkin on kauneuden aisti niin syvälle painunut ihmisen mieleen, että Etelä-Ranskan luolaihmisilläkin, jotka elivät kymmeniä tuhansia vuosia sitten, on näyttänyt olleen kauneuden aistia, ja Bakairi-intiaanitkin, jotka vielä tänään elävät kivikaudessa, koristavat talouksiensa värillisesti ja yleensä aistikkaasti — puhumattaakaan varsinaisesta kauneuden kansasta, muinaishelleanneistä. Schiller on arvellut, että esteettisen kasvatuksen pitäisi olla perustuksena siveelliselle, ja äsken kuollut suuri kirjailija Anatole France rohkenee väittää, että »yksin taide tekee elämän arvokkaaksi», niin myös taiteellinen kasvat.

Ja koska tämä viimeksi mainittu kasvat on yhäti lapsipuolen asemassa, tahdon tässä erityisesti vielä korostaa tämän kasvatuksen tärkeyttä. Ei voi olla kylläksi, että opetuslaitoksissa harjoitetaan piirustusta, laulua ja runonlausuntaa; opetuspiiriin on otettava myöskin kuvaamataiteet. Jokaisen koulurakennuksen tulee olla ulkoa ja sisältä kaunis, olkoonpa se muuten kuinka yksinkertainen tahansa; sisältä se on koristettava kukilla ja etenkin tauluilla ja hyvillä kuvilla. Viimemainitut ovat ensin asetettavat nuorisolle nautittaviksi, sitten saa se itse selittää ne kauneuden kannalta, ja vasta sitten ryhtyköön opettaja, jos on saanut esteettisen kasvatuksen, nuorison opastajaksi. Ja kaikissa aineissa tulee opettajan yllämainitulla edellytyksellä pitää kauneuttakin tarkasti silmällä. Hänen tulee, jos mahdollista, viedä nuoret kasvatit museoihin ja taidenäyttelyihin. Ja myöskin silloin kuin tehdään retkeilyjä luontoon, on opastajan herätettävä nuorissa ihmisissä rakkautta luonnon kauneuksiin, siten nostattaakseen nuoret mielet yhä enemmän taipuvaisiksi kauneuden palvelemiseen.

Lopuksi tahdon vielä toistaa, mitä minä eräässä nimettömässä kirjoituksessani tästä kauneudenkasvatuksesta monta vuotta sitten lausuin: »Kohottamalla nuorten kauneusaistia ja vaikuttamalla mielten jalostamiseksi kauneudella ja taiteella voidaan kohottaa kansat

ja yksilöt niihin sivistyksen ja hengenviljelyksen säteileviin avaruuksiin, jonne ainoastaan taiteen ihanat luomat voivat ihmisen synkkien rotkojen hämäryyksistä kohottaa.

Ainoastaan rakkaus, palava rakkaus suureen ajatukseen ja hehkuva into työhön, voi vaikuttaa syyttävästi nuoriin mieliin, joissa sen halutaan versoavan kauniiseen ja ihanaan kukoistukseen. Ja työ kauneusihanteen hyväksi, joka kohottaa ihmisen jokapäiväisen elämän painostuksista, on tosiaankin aate, joka, jos se oikein käsitetään, voi valaa opettajiin ja opettajattariin pyhän tulen, jonka lämpö välittömästi säteilee nuorten mieliin ja siellä herättää eloon parhaat ja jaloimmat tunteet, jotka voivat elähdyttää nuoria silloinkin, kun he kulkevat maailmassa, joka on täynnä pimeyttä, pahuutta ja eksytyksiä. Kauneus ja kauneuden ihanteet voivat lahjoittaa nuorille ja vanhoille suunnatonta iloa ja ihas-tusta, kun he kylpevät kauneuden ja taiteen kirkastavassa, säteilevässä huomenvälissä. Erinomaisen sattuvasti ilmaisee Ellen Key etenkin taiteen jalostavan vaikutuksen sanoessaan: »Vaikkakin ainoastaan osaksi riippuu meistä itsestämme, tuleeko elomme onnelliseksi, voimme kuitenkin itse määrätä, tuleeko se rikkaaksi ja kauniiksi.»

18. 11. -24.

SANOMALEHDISTÖ.

(Sangen lyhyt mietelmä.)

Enemmän kuin 400 vuotta sitte kuoli Ranskassa Lionardo da Vinci. Hän oli erään roomalaisen ritarin ja jonkun italialaisen tytön »äpäralapsi». Mutta hän oli mielestäni ehkä maailman suurin ja samalla monipuolisin älyniukka, ja Viktor Rydberg on kirjoittanut hänestä innostuneen esseen (»En underbar man») —